

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.12.2006, sp. zn. 8 Tdo 1553/2006, ECLI:CZ:NS:2006:8.TDO.1553.2006.1

Číslo: 53/2007

Právní věta: Trestný čin vydírání je spáchán se zbraní ve smyslu § 235 odst. 2 písm. c) tr. zák. také tehdy, užije-li pachatel střelnou zbraň, kterou má u sebe např. ukrytou pod oděvem, v průběhu fyzického napadání poškozeného a vyhrožování použitím dalšího násilí, aby ho tak donutil konat podle požadavků pachatele, přičemž postačí, jestliže poškozenému pouze ukáže tuto střelnou zbraň jako prostředek k zesílení nátlaku na jeho vůli a ke zdůraznění pronášených výhrůžek, aniž je třeba, aby pachatel na poškozeného např. namířil střelnou zbraní, popřípadě výslovně vyhrožoval jejím použitím. Tento způsob jednání pachatele je užitím zbraně ve smyslu ustanovení § 89 odst. 5 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.12.2006

Spisová značka: 8 Tdo 1553/2006

Číslo rozhodnutí: 53

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vydírání, Zbraň

Předpisy: § 235 odst. 1 tr. zák.

§ 235 odst. 2 písm. c) tr. zák.

§ 89 odst. 5 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. B. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 6. 2006, sp. zn. 8 To 103/2006, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 3 T 215/2005.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 3 T 215/2005, byli obvinění J. B. a M. D. uznáni vinnými trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., jehož se podle skutkových zjištění dopustili tím, že dne 21. 4. 2005 kolem 11.00 hodin v B. na ulici H. v prostoru restaurace S. k. společně požadovali od provozovatele restaurace - poškozeného J. Š. částku 560 000 Kč s tím, že se jedná o pohledávku, kterou odkoupili od bývalého společníka M. V., a poté, co jim poškozený řekl, že takovou částku nemůže zaplatit, obviněný M. D. mu řekl, že místo pohledávky si převezme celý provoz restaurace. Když to poškozený J. Š. odmítl, obviněný M. D.

poškozenému sdělil, že existují možnosti, jak ho o vše připravit, a nabídl mu „slevu“ 30 000 Kč, na což poškozený odmítl opět přistoupit, poté obviněný J. B. dal poškozenému úder do hlavy otevřenou dlaní a ukázal mu pistoli, kterou měl schovanou pod bundou; na to obviněný M. D. předložil poškozenému směnku s tím, že ji má podepsat a vyplatit, když to poškozený odmítl, dostal několik facek od obviněného J. B., který řekl poškozenému, že by restaurace mohla lehnout popelem a poškozený tam zůstat, po těchto výhrůžkách poškozený J. Š. podle pokynů obviněného M. D. vyplnil směnku na částku 500 000 Kč, po podepsání obviněný M. D. poškozenému řekl, že každý měsíc si bude chodit pro 100 000 Kč, poté si obvinění směnku převzali a odešli.

Za tento trestný čin byl obviněný J. B. odsouzen podle § 235 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 3 roky, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Současně bylo rozhodnuto též o trestu u obviněného M. D.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací usnesením ze dne 27. 6. 2006, sp. zn. 8 To 103/2006, podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání proti uvedenému rozsudku Městského soudu v Brně podaná oběma obviněnými.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podal dovolání toliko obviněný J. B. a to z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. Podle obviněného zejména není správná právní kvalifikace, podle níž byl posouzen skutek, kterým byl uznán vinným. Obviněný zpochybnil naplnění znaku spočívajícího ve „spáchání činu se zbraní“ uvedeným skutkem, v důsledku čehož se nemůže jednat o trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., ale pouze o trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. Tuto skutečnost obviněný zdůvodnil tvrzením, že během celého konfliktu zbraň nepoužil, ale – jak vyplývá i ze skutkových zjištění – poškozenému jen ukázal pažbu pistole, kterou měl pod bundou. Pouhé okrajové ukázání části zbraně, aniž bylo jakkoliv vyhrožováno jejím použitím, podle obviněného nestačí k naplnění uvedeného pojmu, a proto nebylo možné jeho jednání posoudit i s přihlédnutím k této okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k dovolání obviněného J. B. mimo jiné konstatoval, že uplatněné námitky odpovídají formálně deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ale nejsou důvodné. Podle názoru státního zástupce jednání obviněného po formální stránce vykazovalo znaky kvalifikované skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 235 odst. 2 písm. c) tr. zák. a byly splněny i materiální podmínky k tomu, aby soud přihlédl ke spáchání trestného činu se zbraní jako k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Nejvyšší soud dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

Užitím zbraně k útoku nebo k překonání nebo zamezení odporu ve smyslu § 89 odst. 5 tr. zák. je nejen užití zbraně k fyzickému násilí (např. vystřelení proti tělu poškozeného, bodnutí dýkou atd.), ale již i její užití k působení na psychiku poškozeného, tj. k hrozbě (např. napřážení železnou tyčí, najíždění motorovým vozidlem na poškozeného apod.). Trestný čin je spáchán se zbraní i tehdy, když pachatel přímo nepoužil zbraně ke spáchání trestného činu, ale měl ji za tím účelem u sebe, aby ji podle potřeby použil k útoku, k překonání či zamezení odporu (viz např. Šámal P., Púry F., Rizman S. Trestní zákon. Komentář. I. díl. 6., doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, s. 656).

Jak vyplývá ze skutkové věty obsažené ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, „... obviněný J. B. dal poškozenému úder do hlavy otevřenou dlaní a ukázal mu pistoli, kterou měl schovanou pod bundou, ...“ Poškozený J. Š. ve své výpovědi popsal okolnosti, za jakých k této skutečnosti došlo, tak, že „když dostal od obviněného J. B. levou rukou ránu do hlavy a obvinění mu řekli, že když směnku nepodepíše, mohla by shořet restaurace a on také, obviněný J. B. ukázal na pistoli, kterou měl pod bundou.“

Tato skutková zjištění podle názoru Nejvyššího soudu svědčí o tom, že obviněný J. B. ukázal zbraň poškozenému J. Š. v situaci, kdy poškozený byl fyzicky napadán a byly proti němu pronášeny různé výhrůžky, a to ve snaze jej donutit, aby splnil požadavky, které vůči němu obvinění uplatnili. Vzhledem k tomu, že tyto nátlakové prostředky nebyly dostatečně účinné k ovlivnění vůle poškozeného a ten se odmítal podrobit požadavkům pachatelů, sloužila zbraň, kterou měl obviněný J. B. v této době u sebe, ke zdůraznění pohrůžek, a to tak, že na ni tento obviněný ukázal. Jednalo se tak o užití zbraně ve smyslu ustanovení § 89 odst. 5 tr. zák.

Podle názoru Nejvyššího soudu s ohledem na všechny rozvedené souvislosti, za nichž došlo k posuzovanému činu, pistole, již měl obviněný J. B. uschovánu pod bundou, kterou v dané chvíli odkryl, aby zbraň poškozenému ukázal, sloužila k zintenzivnění významu předchozích výhrůžek a měl tím být zajištěn důraznější účinek na psychiku poškozeného, jehož bylo možno dosáhnout i bez toho, aby obviněný J. B. pronesl výslovnou výhrůžku použitím střelné zbraně nebo aby na obviněného mířil či jinak proti němu zbraň použil. Zamýšleného účinku na psychiku poškozeného J. Š. bylo dosaženo již tím, že obviněný odhalením bundy, pod kterou měl tuto zbraň ukrytou, na ni upozornil.

V souladu s uvedenými právními úvahami postupoval již soud prvního stupně, který na základě provedení dokazování dospěl k závěru, podle něhož oba obvinění po všech stránkách naplnili skutkovou podstatu trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., protože v přímém úmyslu podle § 4 písm. a) tr. zák. narušili zájem společnosti na svobodném rozhodování fyzických osob. Jak soud vyjádřil v odůvodnění svého rozhodnutí, poškozený potvrdil, že přestože viděl u obviněného J. B. jen pažbu zbraně, předpokládal, že se jedná o palnou zbraň, kterou může být napaden. Podle soudu se tedy jednalo o prostředek, kterým je možno učinit útok proti tělu důraznějším.

Nejvyšší soud, který potvrdil správnost úvah vyjádřených v napadeném rozhodnutí, shledal, že obviněný J. B. naplnil nejen formální znaky trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., ale i materiální podmínky pro aplikaci této kvalifikované skutkové podstaty ve smyslu § 88 odst. 1 tr. zák.

Dovolací soud považuje rozhodnutí soudů nižších stupňů ohledně použité právní kvalifikace za správná a zákonná. Proto shledal dovolání obviněného J. B. jako zjevně neopodstatněné ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jehož prostřednictvím obviněný uplatnil stejné výhrady, které vznesl i v předchozích stádiích trestního stíhání, a pouze tak zopakoval svou dříve uplatněnou obhajobu, na niž oba soudy ve svých rozhodnutí přiléhavě a dostatečně reagovaly.